

KISWAHILI KAZI YA LIKIZO REFU **YA DESEMBA KIDATO CHA PILI**

MAAGIZO :

Jibu maswali yote

Panga kazi yako vizuri

Hakikisha hati yako ni nadhifu

Wiki ya kwanza

1. (a) **Badilisha sentensi ifuatayo iwe mazoea kwa kutumia kirejeshi “O”**
Mtoto anayelia huchapwa
- (b) **Andika kinyume**
Wavulana watatu wanaingia darasani kwa haraka.
- (c) **Andika sentensi tatu ambazo zaweza kuwa sahihisho la sentensi hii:-**
Kule ndimo alipoingia
- (d) **Taja aina za vitenzi vilivyopigiwa mstari katika sentensi ifuatayo**
Mama amewahi kupika jikoni
- (e) **Eleza maana ya misemo ifuatayo :-**
 - (i) Giza la ukata...
 - (ii) Meza mate machungu
- (f) **Unda vitenzi kutokana na :-**
 - (i) Mkufunzi
 - (ii) Maeneo
- (g) **Kwa kutoa mfano mmoja mmoja, taja aina za sentensi za kiswahili**
- (h) **Changanua sentensi ifuatayo kwa kutumia vishale**
Mwalimu huyu mzuri anafundisha darasani.
- (i) **Eleza maana mbili za sentensi :-**
Mama alimlimia mwanawe shamba
- (j) **Akifisha sentensi ifuatayo:-**
ah huu ndio upuuzi aliotuitia mmoja wao akaropoka.
- (k) **Tunga sentensi itakayodhihirisha matumizi ya kielezi cha namna mfanano**
- (l) **Andika sentensi ifuatayo katika msemo halisi :-**
Mshtakiwa alidai kwamba alikuwa ameonewa kwa kuwa hakuwa ameshiriki ulevi kutoka mwaka uliokuwa umetangulia.
- (m) **Pambanua viungo vya kisarufi katika kitenzi kifuatacho**
Tuliwalimia
- (n) **Andika upya sentensi ifuatayo kwa kufuata maagizo:**
Mizizi ya mibaruti hii iliwaponya watu ambao walikuwa na shida kama hii yenu (**kanusha kwa umoja**)
- (o) **Tunga sentensi ukitumia neno “Vile” kama:**
 - (i) Kiwakilishi
 - (ii) Kivumishi
 - (iii) Kielezi
- (p) **Bainisha matumizi viambishi “ku” na “Ji” katika sentensi zifuatazo:-**
 - (i) Mwanafunzi hukusoma kwa bidii
 - (ii) Atakupiga
 - (iii) Amejikata
 - (iv) Mchezaji huyu ni hodari
- (q) **Andika sentensi ifuatayo kwa ukubwa huku ukikanusha**
Kijibwa changu ni kikali sana

Wiki ya pili

2. (a) **Jaza mapengo:-**

Kutenda Kutendesha

- (i) Chota
- (ii) Lewa

(b) **Taja sauti moja ya;**

- (i) King'ong'o
- (ii) Kiyeyusho

(c) **Tumia neno “shujaa” katika sentensi kama:-**

- (i) Kivumishi
- (ii) Kielezi...

(d) **Tambua vitenzi katika sentensi hii kwa kuvipigia mistari:-**

Sisi tulikwisha kutambua alikuwa na nia mbaya. Yeye ndiye mwizi

(e) **Andika wingi wa sentensi hii katika hali ya ukubwa:-**

Kichinjio hiki kilikarabatiwa kwa pesa nyingi

(f) **Eleza maana zinazojitokeza katika vifungu vifuatavyo:-**

- (i) Jambazi kutoka dukani liliiba.
- (ii) Liliiba jambazi kutoka dukani.
- (iii) Kutoka dukani jambazi liliiba.
- (iv) Jambazi liliiba kutoka dukani.

(g) **Jaza neno ambalo ni kinyume cha lile lililopigwa mstari katika sentensi:-**

- (i) Vile vitu ulivyovichanganya itakubidi
- (ii) Bomba hili limeziba mwite fundi aweze

(h) **Uganisha sentensi hii kwa kutumia ‘O’ rejeshi :-**

Wavu umekatika. Wavu ni wao

(i) **Yakinisha sentensi hii:**

Sijafahamu kwa nini hawamkaribishi mpwa wao.

(j) **Andika katika usemi halisi:-**

Mama aliwahimiza warudi siku hiyo la sivyo wangekosa tuzo

(k) **Akifisha sentensi ifuatayo:-**

Sijaona kitabu kizuri kama mayai waziri wa maradhi, utaniazima siku ngapi bashiri alimwuliza rita

(l) **Changnanua kwa njia ya mishale**

Mama anapika na baba akisoma gazeti

(m) **Tungia vitenzi vifuatavyo sentensi katika hali zilizobanwa:-**

- (i) Fa(mazoea)
- (ii) La(kutendeka)
- (iii) Pa (kutendea)

(n) **Tambulisha kishazi tegemezi na kishazi huru**

Wanafunzi walifoanya vyema walituzwa jana

(o) **Pambanua viambishi mbalimbali katika sentensi ifuatayo**

Waliwapendezea

Wiki ya tatu

3. a) **Onyesha viwakilishi katika sentensi zifuatazo kisha ueleze ni vya aina gani:-**
i) Unamjua vyema kweli?
ii) Hicho wanachokitaka hakipo
- (b) **Tumia viunganishi vifuatavyo katika sentensi:-**
i) Minghairi ya
ii) Wala
- (c) **Yakinisha sentensi ifuatayo:-**
Chakula hakipikiki vizuri
- (d) **Jibu kulingana na maagizo kwenye mabano:-**
i) Hatujui ambako alitorokea (**tumia 'O' rejeshi**)
ii) Angekuwa na pete, angekupatia (**ibadilishe katika wingi kisha uikanishe**)
- (e) **Changanua sentensi ifuatayo kwa njia ya mishale/mistari:-**
Watoto wote wameamka mapema na wazazi wanatayarisha staffahi
- (f) **Unda nomino moja moja kwa kila kitenzi**
Shuku
Vumilia
shona
lia
- (g) **Eleza maana ya 'jinsi' kama inavyojitokeza katika sentensi zifuatazo**
i) Naomba unionyeshe jinsi ya kuendesha gari
ii) Wakenya hawapendezwi na jinsi viongozi wanavyoendeleza ufisadi
- (h) **Bainisha aina za nomino zilizopigiwa mistari katika sentensi hii:-**
Uhodari wa **wanariadha** wa **Kenya** unahitajika kote duniani
- (i) **Tunga sentensi ukitumia mzizi – choyo kama :-**
i) nomino
ii) Kivumishi
iii) Kiwakilishi
- (j) **Eleza matumizi mawili ya kila mojawapo wa alama za uakifishaji zifuatazo:-**
i) msitari
ii) Parandesi
- (k) **Geuza zentensi zifuatazo katika kauli kwenye mabano:-**
i) Fundi ameharibu saa (**kutendea**)
ii) Umemwona mgeni? (**kutendewa**)
- (l) **Andika kwa udogo:-**
Gari la Mzee Maritu limegonga ng'ombe wa jirani wake

Wiki ya nne

4. (a) *Andika sifa bainifu za sauti*
- (i) e:-
 - (ii) n:-
- (b) *Eleza maana ya :-*
- (i) Kiimbo:.
 - (ii) Shadda...
- (c) *Tunga sentensi moja moja kudhihirisha ngeli zifuatazo:-*
- (i) U-U
 - (ii) Pokomo /Pa-ku-mu
- (d) *Unda kitenzi kimoja kutokana na nomino ‘Mtubia’*
- (c) *Eleza matumizi mawili ya kiambishi ‘ku’*
- (f) *Tunga sentensi ya maneno manne ambayo ina sehemu zifuatazo. Kielezi cha namna, kivumishi, kitenzi na jina*
- (g) *Changanua sentensi ifuatayo kwa kutumia matawi:-*
Ng’ombe aliyeketwa juzi ameuzwa leo jioni.
- (h) *Onyesha matumizi mawili ya alama zifuatazo:-*
- (a) Alama ya mshangao
 - (b) Mshazari
- (i) *Tunga sentensi sahihi ukitumia –wa- katika kauli ya kutendana*
- (j) *Andika udogo wa sentensi:-*
Ndama wa ng’ombe yule ameuzwa.
- (k) *Onyesha tofauti ya vitate vifuatavyo kwakuvitungia sentensi*
- (i) Dhamani
 - (ii) Thamani
- (l) *Kanusha sentensi ifuatayo katika wingi*
Ningalikuwa na pesa ningalinunua gari
- (m) *Huku ukitumia mifano mwafaka, eleza tofauti ya sentensi sahili na ambatano*
- (n) *Onyesha aina za viambishi katika sentensi hii:*
Nitajisomea
- (o) *Andika katika usemi wa taarifa:-*
Tutaanza mashindano kesho, Mwalimu alimwambia mwanafunzi.
- (p) *Eleza maana mbili ya sentensi:-*
Tumetengeneza barabara
- (q) *Tumia mifano mwafaka kueleza aina za mofimu*

Wiki ya tano

5. a) Unda nomino za dhahania kutokana na maneno yafuatayo :-
i) Kwea .
ii) Himarisha ...
- b) Huku ukitoa mifano eleza miundo mitatu ya silabi za Kiswahili
- c) Tunga sentensi ukitumia kinyume cha kitenzi: ‘umba’
- d) Andika katika
Meza ii hii ndiyo aliyotumia kulia
- e) Nyambua vitenzi vifuatavyo katika kauli ya kutendewa
i) cha ...
ii) nywa
- f) Ainisha viambishi katika neno lifuatalo:
atakuajiri
- g) Sisi tunajua sheria ingawa tu wafisadi
Anza: Japo.....
- h) Ainisha vielezi katika sentensi zifuatazo:-
i) Wanafunzi wote wameingia darasani
ii) Jaribu kujitahidi kisabuni usianguke mtihani
- i) **Changanua sentensi ifuatayo ukitumia njia ya mistari:-**
Amekuja kuwatembelea manusura waliopata ajali ya ndege
- j) Taja sifa mbalimbali za sauti zifuatazo:
/Z/
/K/
- k) Huku ukitumia mifano ya sentensi eleza matumizi **mawili** ya kiambishi, ‘ji’ 1)
- Andika udogo wa:**
Magari yote yaliyobakia yatauzwa na mzee yule mwembamba
- m) **Sahihisha:**
i) Kila mwanafunzi alipewa ndazi na mayai moja
ii) Nipee huo mkoba nitoemo vitabu zangu
- n) **Tumia – ‘ako’ katika sentensi kama:**
i) Kivumishi
ii) Kiwakilishi
iii) Kitenzi
- o) Bainisha aina **mbili** za vishazi katika sentensi hii :-
Shamba lile kubwa litauzwa kesho
- p) **Andika katika usemi wa taarifa :**
“Karibu Rahma, tafadhali kaa,” Musa akasema . Ahsante, je, habari za hapa?” Rahma aliuliza
- q) Tunga sentensi **mbili** kuonyesha matumizi tofauti za neno: ‘somo’

wiki ya sita

6. (a) Taja sauti **mbili** ambazo hutamkwa nyuma ya ulimi kati ya hizi
/h/,/o/,/y/,/u/,/kh/,/g/,
- (b) Ng'oa kisiki hiki haraka askari akaamrisha mahabusu
(Andika kwa msembo halisi)
- (c) **Badili sentensi zifuatazo katika kauli iliyoonyeshwa kwenye mabano**
(i) Si vizuri mwanafunzi kumwibia mwenzake pesa (**Kutendeanana**)
(ii) Mpishi aliharibu mchuzi huu kwa kuongeza chumvi nyingi. (**tendeka**)
- (d) **Bainisha matumizi ya “po” katika sentensi ifuatayo:-**
Alipowasili alionyeshwa walipo.
- (e) **Andika kwa usemi wa taarifa:-**
“Wasichana wakielimishwa wataweza kuwa bora kuliko wavulana,” Naibu wa Chansela wa chuo Kikuu aliwaambia mahafala.
- (f) **Tunga sentensi ambayo ina aina za maneno uliyopewa:-**
N + V + V + T
- (g) **Tumia “O” rejeshi ya kati**
Lisemwalo silo liwalo
- (h) ‘Msipokuwa wenye bidii hamtayapata mafanikio maishani.’ Yakinisha katika umoja
- (i) **Changanua kwa kutumia mishale**
‘Mimi sikumwona wala Mwenda hakumwona’
- (j) **Tunga sentensi ukitumia maneno haya katika kinyume:-**
(a) afikiana
(b) sifu
- (k) **Unda nomino mbili mbili kutokana na vitenzi vifuatavyo:-**
(i) abudu
(ii) fisidi
- (l) **Andika katika hali ya ukubwa**
Mwanamke huyu amezaa watoto wanne.
- (m) **Bainisha matumizi ya maneno yaliyopigwa mstari**
(i) **Mbio** hizi hazitakufikisha mbali
(ii) Mwambie Abedi asifanye **mbio** kuhusu hiyo kazi.
- (n) **Onyesha kishazi huru na kishazi tegemezi**
Msichana aliyelitwa alikuwa mkorofi
- (o) **Eleza dhana zinazowakilishwa na viambishi awali katika sentensi zifuatazo: -**
(i) Aliitwa
(ii) Hakupata
- (p) **Tunga sentensi mbili kubainisha maana tofauti ya maneno yafuatayo:-**
(i) Kuna
(ii) guna
- (q) **Taja mianzo mitatu tofauti ya ngeli ya U-ZI**
- (r) **Eleza maana ya semi hizi :**
(i) Kunja jamvi
(ii) Piga kambi

IDARA KISWAHILI INAWATAKIA HERI NJEMA YA KRISIMASI NA MWAKA MPYA WENYE MAFANIKIO 2025# JILINDE NA KUJITUNZA

